

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ

№ 6/09.06.2020 г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 09.06.2020 г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Александър Кашъмов
Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Даниела Тренчева
Диляна Илиева
Илия Вълков
Ирина Недева

изслуша доклад по жалба на В.Ц. срещу ПИК НЮЗ ЕООД по повод публикация на сайта pik.bg от 12 януари 2020 със заглавие „ГАВРА С БЪЛГАРИЯ И ТЕМИДА: Л.П. стана уличен протестър насред Варшава! Шефът на ВКС опозори държавата - мъкне се по тротоарите в тога с ъндърграунд съдийката Кака В. и Н. К. (СНИМКА)“, в която според жалбоподателя е извършено нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

I. ПРОЦЕДУРА

1. Жалба с вх. No 07-009/2020 г. се отнася до нарушение на Етичния кодекс на българските медии от страна на сайта pik.bg.
2. Жалбата е допустима по смисъла на чл. 7 и чл. 8 от Правилника за дейността на Комисията по журналистическа етика. Подадена е в срок и съдържа всички необходими реквизити.
3. Копие от жалбата и искане за становище са изпратени на „ПИК НЮЗ“ ЕООД, собственик на сайта.
4. По повод жалбата на В.Ц. не е постъпил писмен отговор в срока, определен в правилника.

II. ЖАЛБА

В жалбата се посочва, че В.Ц. е съдия. На 12 януари 2020 излиза поредната публикация на сайта pik.bg озаглавена „ГАВРА С БЪЛГАРИЯ И ТЕМИДА: Л.П. стана уличен протестър насред Варшава! Шефът на ВКС опозори държавата - мъкне се по тротоарите в тога с ъндърграунд съдийката Кака В. и Нели Куцкова (СНИМКА)“. Жалбоподателят твърди, че това е „продължение по недопустим от правния ред начин и в разрез с минималните етични стандарти на водената тенденциозна медийна кампания“, предизвикана от едно интервю на съдия В. Ц. за БНР от 29.09.2019 г., в което съдията изразява гражданската си позиция в защита на колеги

съдии, постановили съдебен акт за условното предсрочно освобождаване на австралийския гражданин Д.П., осъден за убийство.

С поредица публикации според жалбоподателя се преследва единствената цел да се засегнат честта, достойнството и доброто му име, и авторитета на съдийската професия. В жалбата се подчертава, се засяга действащ съдия, чиято обществена функция е базирана на доверието в интегритета и почтеността му – и по този начин се засяга професионалната роля на жалбоподателя, но и се нанасят вреда на доверието в съдебната власт в цялост и оттам – подкопават държавността и установения правов ред. Според жалбоподателя, налице е съзнателното разгласяване на неистински позорни обстоятелства и приписването на престъпления. „Вредите, които ми бяха нанесени и продължават да ми бъдат нанасяни, са изключително сериозни, защото съм действащ магистрат и хвърлянето на безпочвено съмнение върху моя интегритет и почтеност засяга същността на упражняваната от мен функция да правораздавам.“, се казва още в жалбата. В жалбата се отправя искане към Комисията по журналистическа етика да бъде констатирано нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

1. ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ДОСТОВЕРНА ИНФОРМАЦИЯ НА ОБЩЕСТВОТО

1.1 Точност

1.1.1 Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

1.1.2 Няма да публикуваме информация, за която знаем, че е невярна.

1.1.3 Няма да подвеждаме обществото и ясно ще посочваме къде са използвани манипулирани текстове, документи, образи и звуци.

1.1.4 Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

1.1.5 В коментарите и анализите ще се стремим да представяме разнообразни мнения и гледни точки.

1.3 Източници

1.3.1 Ще се стремим да проверяваме информацията преди нейното публикуване, като търсим и използваме различни източници, и доколкото е възможно ще посочваме нейния произход.

2. СЪБИРАНЕ И ПРЕДСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

2.1 Идентификация

2.2 Тормож

2.3 Неприкосновеност на личния живот

2.3.1 Уважаваме неприкосновеността на личния живот на всеки.

2.3.5 Само особено важен обществен интерес може да оправдае намесата на медиите в личния и семейния живот.

2.7 Благоприличие

2.7.1 Ще се придържаме към добър тон и благоприличие в нашите публикации.

3. РЕДАКЦИОННА НЕЗАВИСИМОСТ

3.1 Няма да се поддаваме на политически или икономически натиск или влияния.

3.4 Ние не приемаме каквито и да било лични, политически или финансови стимули, които могат да повлияят на нашата способност да предоставяме на обществото точна информация.

3.6 Няма да отразяваме събития или теми, в които имаме пряк личен интерес, или ще посочим личните си интереси, когато това има отношение към материала.

IV. СТАНОВИЩЕ НА ОТВЕТНАТА СТРАНА

Не е постъпило становище от ответната страна.

V. ФАКТИ

Сайтът rik.bg публикува текста на 12 януари 2020 г. Публикацията е достъпна и в момента на разглеждане на жалбата. Автор на публикацията е З. М. Според статистиката към публикацията тя е прочетена над 166 000 пъти. Публикацията отразява посещението на съдийска делегация във Варшава по повод организирания на 11-ти януари 2020 г. протестен Марш за защита на справедливостта. Протестният марш е организиран от най-голямата професионална организация на полските съдии Юстиция, заедно с други съсловни асоциации, в него са взели участие съдии от 22 държави членки на ЕС, сред които Холандия, Франция. Четирима български съдии, между които В.Ц., са взели участие в протестния марш. Участието им е отразено в специализираната медия Defakto.bg заедно с шест снимки от протеста, като на една от снимките са четиримата български съдии.

На следващия ден rik.bg публикува текст, посветен на това участие, заедно с две снимки – една от проекта в общ план и една – на четиримата съдии. Снимките са от Defakto.bg. В заглавието се твърди, че участието на съдиите в събитието е „гавра с България и Темида“, като това е изведено с главни букви, а жалбоподателката е наречена „ъндърграунд съдийката Кака В.“.

В същия стил е съдържанието на публикацията – председателят на ВКС е наречен „скандален“, „мъкне се по тротоарите с тога“ като „обикновен битник“, „скверни съдийската тога“ и „за да е пълен позорът – компания му правят „друга скандална родна съдийка от соросоидните кръгове В.Ц.“, А.А. и „провалената Н.К.“

По-специално внимание е отделено на съдия В.Ц., като в отделен абзац се твърди, че е „женена за прочут ъндърграунд бос“, „топла връзка“ между ССБ и „бандата на „Боксовете“ и К. Б. „К.“, който е свързан и с М. О.“. Връзката, според изданието, е лъснала покрай подписката на съдии в защита на съда по казуса „Полфрийман“. „Истинска бомба може да се разкрие, като се провери миналото, а и настоящето на В.Ц.“ - „... доста известно име в ъндърграунда и светските среди“, „по-популярна в ъндърграунд средите като „В.“, защото е съпруга на известния крими герой от 90-те до днес М. М. Б. – Б.“.

В края на публикацията се призовава Висшия съдебен съвет час по-скоро да вземе отношение по „скандалния казус“ в Полша и да освободи Темида от „позора Л.П.“

Под статията в сайта има препратки към публикация в същия сайт от 15.10.2019 г., озаглавена „САМО в ПИК: Съдийката В., омъжена за зловещите Б., води пуча срещу Г. Надвисва сянката на М.О. и К. К.“ и втора публикация от 10.11.2019 г., озаглавена „нови данни за съдийката В., метежницата срещу Г., баща ѝ бивш агент на ДС, лежал в затвора за контрабанда на цигари“.

В материалите към жалбата е приложена Позиция на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет от 25 февруари 2020 година във връзка със сигнали за въздействие върху независимостта на съдиите В.Ц., А. С., Р. М. и Ц. Л. В нея се казва:

„Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет изразява своето безпокойство и позовавайки се на Конституцията, Становище № 7/2005 г. на Консултативния съвет на европейските съдии, Комуникационната стратегия на Висш съдебен съвет и Стандартите за независимост на съдебната власт, счита че представителите на медиите трябва да информират обществото за работата на съда обективно, като уважават честта, достойнството, правото на личен живот и тайна на магистратите, както и на участниците в съответните съдебни производства.

Свободата на изразяване на мнение съставлява един от основополагащите принципи на демократичното общество, но очертаното право няма абсолютен характер и с него не може да се злоупотребява. Чрез действията си, медиите не следва да отправят преднамерени внушения в безпристрастността и компетентността на съдиите. Недопустимо е публикуването на информация, засягаща личния живот на съдиите и техните семейства, чрез отправяне на обиди, клеветнически твърдения, заплахи, което води до нарушаване на структурната, функционалната и личната независимост.

Според Стандартите за независимост на съдебната власт „всяка форма на вербална атака, насочена срещу правото на личния живот на магистрата и неговите близки, психически натиск, опит за физическо въздействие и неправомерно влияние, във връзка с упражняваната дейност и изпълнението на служебните правомощия“, са форма на засягане на независимостта на съдебната власт. Съдебната власт трябва да поеме отговорност пред обществото, на което е в услуга, но когато способността ѝ да упражнява конституционната си роля е застрашена, тя е длъжна без колебания да отстоява позициите си.“

Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет заключава, че посегателствата срещу съдии нарушават тяхната независимост, върховенството на закона и устоите на държавността.

VI. МОТИВИ

Комисията разгледа жалбата на съдия В.Ц. и приложените към нея материали. Жалбата се отнася до публикация, засягаща авторитета и доброто име на магистрати, в частност на жалбоподателката В.Ц. Комисията намира, че медиите имат и право, и задължение да отразяват важни за обществото процеси и събития, включително с участието на представители на съдебната власт, но това трябва да става от позициите на отговорната журналистика и при спазване на етичните правила.

По т.1.1. Точност

Източник на информация за събитието е публикация в друга онлайн медия, Defakto.bg, под заглавие „Варшава: Български съдии подкрепиха Марша за справедливост на полските си колеги (обновена)“ - rik.bg квалифицира медията като „соросидният правен сайт Defakto“, където „акцията на П. е похвалена, защото била проява на солидарност“.

Наистина публикацията в rik.bg се основава на информация за факт - участието на посочените магистрати в Марша за солидарност във Варшава - но това е отделен изолиран факт, без публикацията в rik.bg да предоставя фактите, важни за безпристрастно информиране на

обществеността и за адекватна оценка на събитието. В публикацията в rik.bg Маршът е представен в негативна светлина, с множество оценки – като „позор за Темида“ и „скандал“, с който трябва да се заеме ВСС, а участието на българските съдии – като „гавра с България и Темида“ – и това е изведено с главни букви в заглавието.

Дори да приемем, че и в заглавието са изнесени оценки и лично мнение на автора (по данни от медиите това е главният редактор на rik.bg), те внушават, че има скандал, без да предоставят фактите, необходими на читателите да си съставят самостоятелно мнение. В публикацията преднамерено се скриват фактите относно съществуването на събитието: протестният марш е срещу нарушаване на принципи и основни ценности на ЕС и правото на ЕС и в защита на независимостта на съдилищата. Не се съобщава и факта, че в събитието са изразили солидарността си почти всички членуващи в ЕС държави (22 от 27), защото става дума за протест срещу заплаха за професионални стандарти, които са общи за демократичния свят. Читателите нямат нужната информация, за да преценят дали се „скверни съдийската тога“ и – както ще се види по-нататък – нямат и достъп до друга гледна точка освен изнесената с главни букви в заглавието, която внушава, че съдиите са извършили нещо неправомерно.

Нарушение на 1.1.1. Ще предоставяме на обществото точна и проверена информация и няма преднамерено да скриваме или изопачаваме факти.

Комисията няма правомощия, нито възможност да провери доколко твърденията за семейния статус на съдия В.Ц. отговарят на истината. Със сигурност обаче публикацията не съдържа потвърждение за някаква „топла връзка“ между Съюза на съдиите в България и ъндърграунда, К. и М. О. Предположения и спекулации са включени в публикацията като твърдение за факт. Спекулации са и основата на връзките между В.Ц. като инициатор на обръщението на повече от 300 съдии в защита на определени професионални принципи, от една страна, и семейното положение на В.Ц., от друга страна.

Нарушение на 1.1.4 Ясно ще разграничаваме фактите от коментарите и предположенията.

В обсъжданата публикация, но и в предходните публикации за жалбоподателката не е представена гледна точка на засегнатата страна.

Нарушение на 1.1.6 При отразяване на спорове ще се стремим да дадем възможност на засегнатите страни да изразят своята позиция.

По 1.3. Източници

Публикацията посочва своя източник за фактите: Марша на солидарността и участието на български съдии в него – нова е сайтът *Defakto*. Няма никакви източници, които да потвърждават твърденията за ролята на съдия В.Ц. като „топла връзка“ между Съюза на съдиите в България и криминалния свят.

Нарушение на 1.3.1 Ще се стремим да проверяваме информацията преди нейното публикуване, като търсим и използваме различни източници, и доколкото е възможно ще посочваме нейния произход.

По 2.3. Неприкосновеност на личния живот

Както вече беше посочено, отразяването на съдебната власт и нейните представители е и право, и задължение на медиите. Но за да се възползват от правото си, медиите следва да спазват стриктно задълженията си по отношение на обществото и да предоставят безпристрастна, проверена и достоверна информация. Тази предпоставка не е налице. Публикацията навлиза в личния и семейния живот на В.Ц., но не поради защита на общо благо или особено важен обществен интерес, тъй като не се изнасят никакви доказателства за връзка между личния и семеен живот на В.Ц., от една страна, и дейността ѝ в професионално качество, от друга. Намесата не води до реализиране на правото на информация на обществеността, а служи за внушаване на недоказани и спекулативни връзки между лица и събития.

Нарушение на 2.3.5 *Само особено важен обществен интерес може да оправдае намесата на медиите в личния и семейния живот.*

По 2.7 *Благоприличие*

Публикацията напуска пространството на журналистиката и си служи с **clickbait** похвати: главни букви, използвани за сензационни внушения „ГАВРА С ТЕМИДА“, унижителни квалификации в заглавието („провалената Н.К.“, „ъндърграунд съдийката“) и в целия текст. Публикацията открай докрай е издържана в стилистика на вербална атака срещу български магистрати.

Нарушение на 2.7.1 *Ще се придържахме към добър тон и благоприличие в нашите публикации.*

По 4.4. *Авторско право*

Снимките, с които е илюстриран материалът, недвусмислено са заимствани от Defacto, без това да е изрично посочено, липсва и име на носителя на права върху снимките. Комисията не толерира практиката да се използват чужди снимки или чужда кореспондентска информация без разрешение, а в допълнение - върху тях да се развива кампания срещу лица и срещу самия източник – медията, чийто права всъщност са нарушени, и в допълнение е наречена соросойдна.

Нарушение на 4.4 *Ние уважаваме авторското право и спазваме авторскоправните споразумения.*

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

VII. РЕШЕНИЕ

Намира жалба с вх. No 07-009/2020 на В.Ц. срещу ПИК НЮЗ ЕООД по повод публикация от 12 януари 2020 г. за основателна и констатира нарушение на Етичния кодекс на българските медии по следните разпоредби: 1.1.1., 1.1.4., 1.1.6, 1.3.1, 2.3.5, 2.7.1 и 4.4 и неоснователна по останалите разпоредби.

Комисията намира за необходимо да отбележи, че това не е първата жалба срещу публикации, засягащи авторитета на представители на съдебната власт, която намира за основателна. Конвенцията за правата на човека и основните свободи предвижда изрично в чл. 10, ал. 2, че упражняването на свободата по чл. 10 (свобода на изразяване), „доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество [...] за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.“ Свободата на словото не е бланкетно разрешение за неоснователни и непочиващи на факти вербални атаки срещу магистрати.

Комисията приема, че критикуването на съдебната власт е възможно и допустимо, но по начин, който не допуска накърняване на независимостта и безпристрастността на съдебната власт. В конкретния случай става въпрос за свършено неоснователни и деструктивни атаки, поради което статията е в нарушение на Етичния кодекс.

Комисията обръща внимание, че съдебната власт има отговорност пред обществото и медиите са гарант на гражданското общество за реализирането на тази отговорност, но от това не следва, че чрез лишени от фактическо основание нападки медиите могат да застрашават способността на съдебната власт да упражнява конституционната си роля.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

*Изпълнителен директор
на Фондация "НСЖЕ"*

Адриана Попова